

YABANCI HEKİM SORUNU: AYKIRI BİR BAKIŞ

Dr. Caner FİDANER*

Biz Türk hekimleri birçok sağlık kuruluşunun girişine yazdırdığımız "Beni Türk hekimlerine emanet ediniz" sözünü yıllardır yanlış yorumladık. Bu sözü hastaneye gelen halkın kolayca görebileceği yerlerde bulundurarak, aslında "Ey Türk halkı, kendini bize emanet et!" demek istiyorduk. Yurtdışına tedaviye giden ünlü-ünsüz kişilere de kızdık, gücendik, gönül koyduk. Çünkü ülke içinde tekel olmanın rahatını artık yaşayamayacağımız yavaş yavaş ortaya çıkıyordu.

Nitekim, "Yabancı hekimler Türkiye'de rahatça çalışabilir hale gelmeli" diye özetlenebilecek bir öneri son zamanlarda sıkça tartışılır hale geldi. Kimi meslektaşlarımız bu öneriye hiç düşünmeden şiddetle karşı çıkıyorlar. Bu tepki "Bana güvenilmiyor" duygusundan mı kaynaklanıyor, halka yabancı hekimlerin iyi hizmet veremeyeceği endişesi mi var, yoksa ticari rekabet ve pazarı paylaşma ihtimalinden mi çekiniliyor, tam bilemiyorum. Belki de bu tepkiye bambaşka güdüler yol açıyordur. Yalnız şu bir gerçek ki, globalleşen dünyada bir yandan insanların hekim seçme özgürlüğünü savunurken, öte yandan sınır kapılarının yabancı hekimlere kayıtsız-koşulsuz kapatılmasını isteyebilmek için çok sağlam gerekçeleriniz olmalı.

"Yabancı hekim" dediğiniz kişiler, aslında iki ayrı grupta toplanıyor: Birincisi, ileri ülkelerde öğrenim görmüş ve "bizlerden daha iyi" oldukları düşünülebilecek hekimler. İkincisi ise özellikle Üçüncü Dünya ülkelerinden, Orta Asya'dan ya da kimi Balkan ülkelerinden gelen (ve bir kısmı da Türkiye'de öğrenim görmüş) hekimler.

Önce ilk grubun yaratacağı sorunları düşünelim. Ulusları çevreleyen ekonomik sınırlar kalk-

tıkça ülke içi sağlık hizmeti talebinin bir kısmı gerçekten onlara doğru kayabilir. Şu anda yurt dışına tedaviye giden kişilerin talebi yeterli düzeye gelirse, bir kısım yatırımcılar, bu talebi yurt içinde karşılamayı düşünebilirler. Böyle bir süreci kuramsal gerekçelerle engellemeye çalışmak, dört nedenden ötürü zor görünüyor.

Birincisi, eğer bu yolla verilecek sağlık hizmeti daha iyi olacaksa, bu yolun tıkanmasını ve yurtaşlarımızın bu hizmetten yoksun bırakılmasını savunmaya hakkımız var mı? Yok eğer hizmet insanlarımızın talebine yanıt vermeyecekse, zaten bir süre sonra ya tümüyle ortadan kalkacak ya da (daha büyük olasılıkla) kimi tıp dallarında bir alternatif olarak sınırlı biçimde varlığını sürdürecektir.

İkincisi, rekabetsiz ortamda Türk hekiminin de gerçek değeri ortaya çıkmıyor. Herhangi bir yabancı hekimin kolayca ülkeye girebileceği bir ortamda, yabancı şirketlerin, büyük otellerin çalıştırmak için yurtaşlarımızı tercih etmesinden gurur duyarım. Tersine, yasal bir zorunluluk olarak Türk hekim çalıştıran bir kuruluşta görev yaptığım zaman bir burukluk duyarım, çünkü kendimi, "kollanmak zorunda olan ikinci sınıf bir hekim" olarak algıları. Yabancı hekimlerle mesleki alanda rekabet etmeyi talep etmek Türk hekiminin hakkı değil mi?

Üçüncüsü, daha iyi koşullarda öğrenim görmüş ve çalışmış yabancı hekimlerle ilişki kurmak, ülkemizin hekimlik pratiğine deneyim de kazandırabilir. Bu ilişkiyi tek yönlü bir "alma" süreci olarak görmek yerine, "mesleki alanda karşılıklı etkileşim olanağı" olarak algılamak gerek.

Dördüncüsü, şu anda kendini geliştirmeye pek gereksinim duymayan bir kısım hekimlerimiz, mesleki rekabet ortamında sürekli eğitim etkinliklerini geliştirmek için güdülenecekler ve daha yeni bilgi ve

* İzmir İl Sağlık Müdür Yardımcısı, Doç. Dr.

becerileri arayıp bulacaklardır. Bu sürecin de Türkiye'de hem hekimlik mesleğinin, hem de verilen sağlık hizmetinin niteliğini artıracığı açıktır.

İşin bir de ters yönü var: Biz başka ülkelerde de çalışabilme olanağı aramıyor muyuz? Bir takım koşullara bağlı olarak da olsa kimi ülkelerde bu olanaklar bize sağlanmıyor mu? Bu koşulların aleyhimize değişmesini niye isteyelim? Biz de kendi hekimliğimizin daha çok sayıda ülke tarafından tanınması için uğraşmalı mı?

İşte bu noktada ülkelerarası hekim değişimine konulması gereken sınırlama ortaya çıkıyor: Bir uluslararası politika kavramı olarak "karşılıklılık ilkesi", eski adıyla "mütekabiliyet prensibi". Bu ilke, bizim hekimlerimizi kabul etmeyen ülkeden gelecek hekimlerin ülkemizde çalışmaması anlamına gelir. Yine bu ilkeye göre bir ülke bizim hekimlerimizin orada çalışması için ne gibi kısıtlamalar ya da koşullar koyuyorsa, Türkiye de o ülkenin hekimlerinin Türkiye'de çalışması için aynı kuralları koymalıdır.

Burada şöyle bir ince nokta var: Ya yabancı hekimlerin ülkede çalışmasını yasaklar, ondan sonra zorunlu durumlar için istisnalar getirirsiniz, ya da tersine kural olarak çalışılabileceğini söyleyip ondan sonra koşul ve kısıtlamaları getirirsiniz. Dıştan bakılınca iki yol birbirinin aynısı gibi görünüyorsa da, aralarında kökten bir anlayış farkı var. "GLOBALLEŞME"yi yalnızca ekonomik bütünleşme olarak anlamıyorsak, bu anlayış farkının kökenini de çok iyi görebiliriz.

Aslına bakarsanız, her ülkenin hekimleri arasında kendini geliştiren, mesleğini seven, eğitimini yaşam boyu sürdürenler olduğu gibi, insanların kendisini emanet etmek istemeyeceği yetersiz kişiler de vardır. Avrupa'da, Amerika'da çalışan çok sayıda meslektaşımızın dil ve kültür engelini aşarak yabancı ülke insanlarına, başka uluslara hizmet verdiğini biliyoruz. Bırakın, başka ulusların hekimlerine de bizim ülkemizde hizmet etme kapısını kapatmayalım.

